

ЗМІСТ

I ГРОШІ

Звідки взялися гроші, навіщо вони потрібні та чому їх повсякчас бракує? Що таке інфляція і чому вона стрибає? А може, додрукувати трохи грошей? Ліквідні гроші. Відкладене в часі споживання. Невидимі гроші та пластикові банкноти.

9

I ПОДАТКИ

Навіщо потрібні податки та чому ми маємо їх сплачувати? А собаки теж платять податки? Що краще: ПДФО чи НЛО? Чому ми купуємо все більше й більше? Виїхати з країни через податки? Може, піти на чорний ринок? Чи краще в податковий рай?

47

I СІМЕЙНИЙ БЮДЖЕТ

Що це таке? Звідки люди взагалі беруть гроші й чому не можна одразу стати інвестором? Рівновага чи недостатня увага? Чому в інших країнах люди заробляють більше і на що це впливає? Чи може підліток обмежити власне споживання?

67

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ

Це врешті-решт наш бюджет чи не наш?
Що відбувається з цією величезною купою грошей?
Обережно, дірки в бюджеті! Хто сплатить наші
борги? Чи може держава збанкрутувати?

87

ЕКОНОМІКА

Чому одні країни багатші за інші, тобто з чого
почалася економіка? Що таке «потужна
економіка»? Скільки ВВП на мою душу? Мистецтво
пробудження від кризи. «Коханий, мені нема
чого надіти!» Попит і пропозиція – складна рідня.
Конкуренція в дії. «Невидима рука» – це і ти також!

97

БАНК

Навіщо потрібні банки? Краще тримати у скарбничці
чи на рахунку? Як витратити більше, ніж маєш?
Кредити – чи можна їм довіряти? Що краще: високі
ставки чи низькі? Кредитна картка сьогодні – це вже
не модно? Найбільший банк світу.

123

ВЛАСНА СПРАВА

Ну от...

141

ЗВІДКИ ВЗЯЛИСЯ ГРОШІ?

Дивовижні часи без грошей

Колись давно люди не користувалися грішми. Усе необхідне вони могли зібрати, вполювати або ж виготовити самотужки. Гроші взагалі не були потрібні. Люди жили невеликими групами та ділилися між собою всім, що мали. Такі громади рідко зустрічалися з іншими, тож нагоди поторгувати просто не виникало.

Але якщо людям так добре жилося без грошей, навіщо ж їх придумали?

ГРОШІ

А про кишенькові гроші взагалі й мови не було.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Перший обмін

До появи грошей люди обмінювалися товарами. Хтось мав одного краму більше, хтось іншого, тому й мінялися. **Товар на товар.** Коли ж розуміли, що **обмін** вигідний, — відбувалася **транзакція.**

Обмін — одне з найважливіших відкриттів людства. Мабуть, воно настільки ж важливе, як і винахід колеса або ігрової приставки. Без приставки життя не мало б сенсу, а без обміну не було б **сучасної економіки.** Напевне, ми й досі жили б у печерах.

Це птеродактиль, який зник із лица Землі 30 млн років тому. Невідомо, звідки він тут взявся. Може, прилетів з іншої сторінки.

Слухай, Берте, даси мені бобрів за мамонта?

Та без питань.

Гаррі та Берте щойно здійснили перший обмін в історії. Це визначна подія, але ми не знаємо, як це було насправді. Можливо, йшлося і не про бобрів. На жаль, нікому не спало на думку в такий важливий для людства момент зробити селфі та завантажити його в інтернет.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Поділ товарів

Якщо вартість товару висока, а ми обмінюємо його на товар меншої вартості — як це поділити? Адже не кожен товар легко ділиться.

Якби Самбор мав гроші, він купив би сокиру та й по всьому. Він може взяти 2 сокири, але навіщо йому друга? Раба не можна поділити навпіл (тобто теоретично можна, але навіщо комусь півраба)? Грошенята тим і прекрасні, що їх можна ділити на менші частини, тобто розмінювати.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

ЯК ВИНАЙШЛИ ГРОШІ

Товарні гроші

До того як вигадали звичайні гроші, люди використовували для оплати різні предмети. Це були так звані **товарні гроші**, або ж «примітивні гроші». Предмети мали відповідати таким критеріям:

1. міцність – щоб їх було складно зламати чи зіпсувати;
2. вартісність для всіх, хто бере участь в обміні;
3. схожість між собою, тобто бути близькими за вартістю.

У якийсь момент люди збагнули, що їм необов'язково здійснювати обмін на речі, які потрібні їм зараз. Наприклад, не варто обмінювати м'ясо на зерно або рибу. Натомість можна якусь хорошу річ зберегти й обміняти пізніше. Коли з'явилися товарні гроші, люди почали обмінювати те, що мали, на предмети, які не були їм потрібні для власного вжитку. Проте вони знали, що, наприклад, сіль, морські мушлі чи хутро згодом можна обміняти на щось справді корисне.

Кася вирішила, що їй не потрібно стільки хутра, як має її подруга із сусідньої печери. На зиму вистачить їй одного (сьогодні ставлення до хутра суттєво змінилося). Надлишок хутра вона може обміняти на зерно або сушену рибу. Хутро, яким вона не користувалася, стало товарними грошми.

Кася та її партнер всю осінь багато працювали, щоб наловити песців. Тепер вони можуть відпочити й не перейматися, як зимуватимуть, адже вартість їхньої роботи зберігається в хутрі.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>